

Pijlen gericht op meer vrouwen in de techniek

3

Prima toekomst installateurs sanitair met veel nieuwe kansen

6

Nieuw Wolfert Dalton in veel opzichten uniek

7

Er komen alleen maar meer milieu- en nulemissiezones

11

Eerst dipje, maar na 2025 zijn vooruitzichten weer prima

Sector kan even op adem komen

POSITIEF

De installatiesector zakt volgend jaar en het jaar erna wat in, maar nog altijd blijft de branche kerngezond. En het beste nieuws in dit kader: na 2025 blijven de vooruitzichten uitstekend, want dan krijgt de energietransitie nog meer vaart.

Dit stelt Doekle Terpstra, voorzitter van Techniek Nederland, de brancheorganisatie van installierend Nederland. Onlangs stelde de organisatie het rapport Economische Vooruitzichten 2024 op. Een belangrijke conclusie is dat na jaren van forse groei het productievolume in de installatiebranche in 2024 en 2025 gaat dalen, maar dit zal een lichte daling zijn. Minder vergunningen voor woning-nieuwbouw zijn de voornaamste oorzaak van de daling. "De vraag naar nieuwe utiliteitsgebouwen blijft hoog. De sectoren overheid, zorg en onderwijs laten echter een lichte krimp zien", spiegelt Techniek Nederland de branche de toekomst voor.

ACHTERSTANDEN INLOPEN

Dus inderdaad een dipje, maar volgens Terpstra zijn de vooruitzichten nog altijd overwegend positief. "Er is volop werk in de installatiebranche", stelt hij, waarbij hij tevens aangeeft dat het niet erg is dat de branche even op adem kan komen. "De lichte daling van het productievolume geeft techniekbedrijven de mogelijkheid om achterstanden in te lopen. De kans is dus groot dat de wachttijden gaan afnemen en dat is goed nieuws voor opdrachtgevers."

Na de twee jaar met lichte teruggang wordt de draad van voor-spoed na 2025 weer opgepakt, voorspelt Terpstra. "De vooruitzichten voor de periode na 2025 blijven uitstekend. De energietransitie krijgt steeds meer vaart en het aandeel techniek in bouwprojecten blijft groeien."

Daarbij verwijst hij onder meer naar de wettelijke verplichting voor gasvrije nieuwbouw, de eisen voor Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en met de behoefte aan koeling tijdens de warmere zomers groeit de vraag naar duurzame klimaatinstallaties. Daar profiteren met name bedrijven in de klimaattechniek van.

Sam Strijbis op weg naar Euroskills 2023

Sam Strijbis is helemaal klaar voor de EuroSkills 2023 die van 5 tot en met 9 september worden gehouden in Gdansk in Polen. In dit shirt gaat hij de wedstrijd aan en in de rode container zit alle gereedschap die hij nodig heeft.

In maart eindigde Strijbis uit Dirkshorn op de eerste plaats bij de Nederlandse editie van WorldSkills, hetgeen hem het recht gaf om deel te nemen aan het EK. Hij gaat hier voor goud, vertelt hij in een interview in InstallatieNieuws dat we met hem en zijn vader Bram hadden.

Warmtepomp wint bijna van cv-ketel

Dit jaar is wellicht nog te vroeg, maar volgend jaar wordt het jaar van de grote ommekeer in de verwarmingsindustrie: voor het eerst worden dan meer warmtepompen verkocht dan cv-ketels. Dat de cv-ketel op zijn retour is, is inmiddels wel duidelijk.

Vanaf 2026 moet een cv-ketel of andere gasverwarming worden vervangen door een (hybride) warmtepomp als de verwarmingsinstallatie aan vervanging toe is. Deze beslissing is al enige tijd bekend, maar dat heeft de consument er niet van weerhouden om veel massaler cv-ketels te bestellen bij de installateur dan warmtepompen.

Maar dit jaar is de kentering onmiskenbaar.

Het eerste half jaar van 2023 zijn er 160.000 cv-ketels verkocht, meer dan 80.000 minder dan de 241.000 in het eerste half jaar van 2022. In dat jaar werden uiteindelijk 440.000 ketels verkocht.

Daar staat tegenover dat de markt voor warmtepompen bijkans explodeert. De afgelopen zes maanden zijn er 110.000 warmtepompen aan de man gebracht en dat zijn er meer dan in heel 2022. De verwachting van de Vereniging Warmtepompen is dat er dit jaar uiteindelijk 170.000 warmtepompen worden verkocht. Hierbij speelt vooral mee dat het lange

wachten voor de consument op een warmtepomp nagenoeg voorbij is. Dit is onder andere te danken aan een nieuwe productielocatie van warmtepompen van Remeha in Apeldoorn. Hier

worden nog dit jaar 50.000 warmtepompen afgeleverd en volgend jaar wordt mogelijk opgeschaald naar 140.000. Volgens Remeha zou dat een derde van de markt in Nederland zijn.

Gedachte om verplichting op te nemen in Bouwbesluit

Om schoon drinkwater te besparen overweegt de overheid om in het Besluit bouwwerken leef-omgeving (Bbl) een verplichting op te nemen om hemel- en/of grijswater te gebruiken in nieuwe gebouwen. Voor de installatiesector heeft dit het gevolg dat bij nieuwbouwwoningen verplicht een hemelwater- en/of grijswatersysteem moet worden geïnstalleerd.

Demissionair minister De Jonge (Volkshuisvesting en Ruimtelijk Ordening) heeft dit eind juni aan de Tweede Kamer aangeboden, waarbij hij als leidraad het rapport 'Hemelwater- en grijswatergebruik in het gebouw' heeft gebruikt.

In de aanbestedingsbrief somt De Jonge een groot aantal voor- en nadelen op, waarbij de voordelen voor het milieu de belangrijkste zijn. Vervolgens zullen de ministeries BZK, IenW en VWS zich erover gaan buigen en een beleidsreactie opstellen. Dit wordt na de zomer aan de Tweede Kamer aangeboden, waarna het uiteindelijk aan de Tweede Kamer is om hierover te beslissen.

Op pagina 8 staat een overzicht van de voor- en nadelen.

Nicolette van Riemsdijk - Draper

1961 - 2023

Alles in haar leven draaide om mensen

Veertig jaar was Nicolette bij Geberit Nederland de stabiele factor in de ontwikkeling van de organisatie met een menselijke cultuur en intermenselijke binding. Haar managementstijl en ideeën over marktbenadering zijn een bron van inspiratie voor de gehele Geberit organisatie en zij werd graag uitgenodigd om aan toonaangevende internationale werkgroepen deel te nemen. Een levenswerk waar ze met recht trots op was en een nalatenschap waarin de nu bijna 90 medewerkers in Nederland gedijen. Een nalatenschap die wij zullen koesteren en in haar geest onderhouden.

Nicolette had een natuurlijke en oprechte belangstelling voor mensen en een verfijnd gevoel voor wat mensen nodig hebben om zich prettig te voelen en succesvol te zijn. Lang voordat het in bedrijven en organisaties herkend werd, wist Nicolette dat leidinggeven vooral een zaak van coaching is. Zij vond feilloos de talenten en de kracht die iedereen op zijn eigen manier in zich heeft. Nicolette bouwde op die positieve kracht van mensen, gaf ze de vrijheid om initiatieven te nemen, de verantwoordelijkheid om te beslissen, bood uitdagingen binnen haalbare doelen en alle mogelijkheden om zich te ontwikkelen. Zij leefde haar overtuiging. Niet vanuit theorie maar omdat het in haar persoonlijkheid besloten lag. Dat maakte haar authentiek. Haar teams floreren en zijn veel meer dan een optelsom van de leden. Teams die gestelde doelen en verwachtingen niet alleen halen, maar bij voorkeur overtreffen.

Nicolette genoot van alle gesprekken met collega's, groothandel en installateur. Telkens bleek haar authentieke talent om zich te verplaatsen in de wensen en belangen van mensen van onschatbare waarde. Door haar rust, analytisch vermogen en empathie wist zij altijd op het goede moment de juiste woorden te vinden. Nicolette veroordeelde nooit en was altijd bescheiden. In 2016 werd bij Nicolette een oogmelanoom ontdekt. Medio 2022 bleek de ziekte zo ver verspreid dat genezing niet meer mogelijk was. Maar zelfs toen zij in januari van dit jaar wist dat ze niet lang meer zou leven, bleef zij vol enthousiasme betrokken bij haar mensen en nodigde ze bij haar thuis uit voor overleg. Zelfs tot het laatste moment van haar leven inspireerde zij haar teams en gaf hun energie en kracht. Op 10 juli is Nicolette thuis overleden, 62 jaar.

De grote stroom reacties die direct na haar overlijden binnenkwamen getuigen over Nicolette als de ziel van het bedrijf, over haar oprechte belangstelling, de motivator, haar talent om te inspireren en mensen aan te zetten tot creativiteit. Nicolette wordt geroemd als de bezielende kracht achter het succes van de AquaClean en de, zoals zij het noemde, unieke whirlspray technologie. Nicolette heeft Geberit een eigen en oorspronkelijk karakter gegeven. Nicolette was gelukkig wanneer zij kon stralen en anderen haar energie kon geven. Zij zal ons bij elke zonsopkomst eraan herinneren dat wij mogen opstaan en stralen.

*Menno Portengen
Algemeen Directeur Geberit Nederland*

Tijdens Metal Skills Kids roken in een aantal technische bedrijven jonge meiden aan de installatiesector.

Pijlen gericht op meer vrouwen in techniek

Start pilot Techniek Inclusief

INCLUSIEF

Elf installatiebedrijven zijn de pilot Techniek Inclusief gestart. Doel is om meer vrouwen te bewegen om te kiezen voor een loopbaan in de techniek.

Ondanks dat we aan de vooravond staan van een dip in de markt (zie bericht op de voorpagina) is het nog steeds lastig om nieuwe medewerkers te vinden. Temeer daar er een aantal grote maatschappelijke uitdagingen op de technieksector af rollen (zoals de energietransitie), blijft dit een grote uitdaging de komende jaren.

In dit licht bezien is het opmerkelijk dat het de branche maar moeizaam lukt om vrouwen te bewegen te kiezen voor techniek. "Een doelgroep die nog onvoldoende vertegenwoordigd is in de branche zijn vrouwen. Om hier verandering in te brengen, startten elf bedrijven in maart met de pilot Techniek Inclusief", laat Techniek Nederland weten.

De elf bedrijven krijgen in zes themasessies uitleg over de theorie, aangevuld met praktijkvoorbeelden. Dit heeft geleid tot een aanpak waarmee je vrouwen

succesvol werft én behoudt. Zo is er onder andere een zogeheten toolkit voor meer vrouwen in de techniek met tips en informatie om aan de slag te gaan, een plan te maken en stappen te zetten richting een diverse en inclusieve organisatie.

Bedrijven die zelf meer vrouwen in het bedrijf willen – officieel wordt dat genoemd: bedrijven die inclusie en diversiteit willen bevorderen – kunnen een beroep doen op Wij Techniek en Galan Groep met het traject 'arbeidsmarkt van de toekomst'.

Colofon

InstallatieNieuws is een uitgave van Geberit BV.

Productie:
Enter Communicatie BV
Van Houten Industriepark 1
1381 MZ Weesp
Tel.: (0294) 20 30 45

Redactie: Hans Peijs
www.entercommunicatie.nl

Wilt u via e-mail op de hoogte blijven van het nieuws in de installatiebranche, meldt u zich dan aan voor een abonnement op www.installatienieuws.com.

© Copyright
Op de teksten, foto's en het ontwerp van het InstallatieNieuws rust copyright. Niets mag op welke wijze dan ook worden overgenomen, vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de uitgever.

Bedrijfsovernamedag 2023, met tips en adviezen

BEDRIJFSOVERNAME

Er staat een zogenoemde Bedrijfsovernamedag op de agenda en wel op dinsdag 31 oktober van 13.00 tot 17.00 uur in Amersfoort.

Een bedrijf overnemen of juist overgeven is niet zomaar gebeurd. Er zijn veel valkuilen en uitdagingen en als je weet dat het eraan zit te komen, kun je je maar beter vroeg genoeg voorbereiden. Tijdens deze dag geven

ervaringsdeskundigen tips en adviezen, worden praktijkvoorbeelden doorgenomen (zowel positieve als negatieve) en er zijn ondernemers die zowel willen overnemen als doorgeven. Ook zijn er meerdere discussies, zowel met de hele zaal als in kleine groepen.

Binnenkort wordt op de website van Techniek Nederland bekendgemaakt op welke locatie het event is en welke voorwaarden er zijn om te kunnen deelnemen.

GEBERIT

Hangt het recht in jouw badkamer?

Door Andy van Oijen
Trainingsmaganer Geberit

Heb jij je ook weleens afgevraagd waarom je via de spiegel ziet dat de wc-zitting een beetje scheef zit. En dat je vanaf de wc ineens ziet dat een spiegel niet loodrecht hangt. Het zijn deze kleine details waardoor de badkamer nog steeds even comfortabel is, maar waar het oog steeds naartoe trekt.

Waarom je afwijkende details op een bepaalde afstand beter waarneemt, is heel logisch. De meest comfortabele kijkafstand kun je namelijk berekenen. Dat doe je door de diagonaal of doorsnee van een element te vermenigvuldigen met factor 2,4. Heb je een ronde spiegel met een doorsnede van 80 centimeter dan is 2 meter de ideale afstand om de hele spiegel te zien. Hangt deze spiegel in de woonkamer dan valt een kleine afwijking niet op. Maar in de badkamer gelden andere wetten. Bijna altijd bevindt zich wel een element – wastafel, wc, douchekop, et cetera – binnen de ideale kijkafstand. Daarom doet een spiegel die maar een millimeter uit het lood hangt of een wc die iets wijkt zoveel afbreuk aan het totaalbeeld.

Waterpas afwerken moet dus secuur gebeuren. Geberit helpt je daarbij. In 2022 introduceerden we Easy Fast Fix (EFF3) en sinds dit jaar zijn alle nieuwe Option spiegels voorzien van een innovatief ophangstelsel. Twee ophangsystemen die het werk van de installateur makkelijker maken. Zo vereenvoudigt het Geberit wandbevestigingssysteem Easy Fast Fix (EFF3) de installatie van Geberit closets en bidets. De verbeterde verstelbaarheid zorgt ervoor dat je toleranties kunt compenseren en de wc exact kunt positioneren. Eerst worden de speciale moeren op de twee conventionele draadstangen geschroefd. Daarna schuif je het keramiek tegen de wand en vervolgens draai je het keramiek via de bevestigingsgaten voor de zitting aan de bovenkant vast met de bijgeleverde inbussleutel.

Een andere, maar net zo slimme, oplossing biedt Geberit voor spiegels. De nieuwe Option spiegels modellen kregen deze zomer een innovatieve bevestigingsoplossing. Bevinden boorgaten zich niet exact op dezelfde hoogte, dan kan je de spiegel toch nog loodrecht ophangen. Geberit heeft namelijk een wandhouder ontwikkeld die 5 mm hoogteverschil kan overbruggen. Nadat de gaten in de muur geboord zijn, worden de wandhouders – in de vorm van rozetten – opgehangen. Met de waterpas zie je direct of de wandhouders op gelijke hoogte hangen. Doen ze dat niet, dan is het slechts een kwestie van de rozet draaien, waarna je deze in de gewenste stand vastschroeft.

Het is deze perfecte afwerking die klanten waarderen. Maar ... heb je het met hen ook weleens gehad over hoe wc's en badkamers mooi en comfortabel blijven? Regelmatig schoonmaken is het advies, maar de kleine hoekjes van de wc zijn niet makkelijk te bereiken. Geen wonder dat menig huisman/vrouw de wc-zitting dan even verwijdert. Of dat het zitcomfort ten goede komt is echter de vraag. Het blijkt vaak nog een hele klus om de zitting weer goed en stevig te bevestigen. Maar ook daar is aan gedacht. Met het QuickRelease systeem (verkrijgbaar voor verschillende Geberit wc's) worden de zitting en deksel in een handomdraai verwijderd om na de schoonmaak weer terug op hun plek geklikt te worden. Dat is nog eens Slim Bekeken!

**KNOW
HOW
INSTALLED**

Wil je meer te weten komen over innovatie Geberit producten en oplossingen? Neem dan deel aan een van de vele Geberit cursussen (zie een overzicht op pagina 8 van deze krant), waaronder de cursus Service Sanitair. Inschrijven kan via www.geberit.nl/cursussen, deelname is gratis.

Bouwsector doet het nog steeds goed

Kleine bouwbedrijven presteren beter dan grote

■ BOUWSECTOR

De omzet van de bouw is in het tweede kwartaal van 2023 met 7,7 procent gestegen vergeleken met een jaar eerder. Het aantal vergunde nieuwbouwwoningen daalde met 5 procent naar 15.100. Dat meldt het CBS op basis van nieuwe cijfers.

In het tweede kwartaal van 2023 werden vergunningen afgegeven voor de bouw van 15.100 nieuwe woningen. Dat is een daling met 5 procent ten opzichte van een jaar eerder, maar vergeleken met het eerste kwartaal van 2023 is het een stijging van 18 procent. Het aantal vergunde nieuwbouwwoningen is een indicator voor het aantal woningen dat in de nabije toekomst gebouwd wordt. De gemiddelde doorlooptijd vanaf de vergunningverlening is ongeveer twee jaar. Woningtransformaties, zoals het omzetten van kantoren in woningen, zitten niet in de cijfers over bouwvergunningen.

■ VERGUNDE BOUWKOSTEN

De vergunde bouwkosten voor alle woningen bedroegen bijna 3,3 miljard euro in het tweede kwartaal van 2023, wat 3 procent lager

is dan in hetzelfde kwartaal van 2022. De bouwkosten voor nieuwbouwwoningen daalden met 3 procent naar 2,7 miljard euro. De bouwkosten voor de verbouw van

woningen daalden met 4 procent tot 577 miljoen euro. Voor bedrijfsgebouwen waren de vergunde bouwkosten 1,8 miljard euro in het tweede kwartaal, 16

procent lager dan in hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar. Vooral de bouwsom voor de verbouw van bedrijfsgebouwen daalde met een afname van 41

procent tot 496 miljoen euro. Nieuwbouw was goed voor 1,3 miljard euro, ongeveer evenveel als een jaar eerder.

OMZET BOUW
STIJGT MET 7,7%
T.O.V. 2022

■ STIJGING

Alles bij elkaar constateert het CBS dat de omzet van de bouw in het tweede kwartaal dit jaar met 7,7 procent is gestegen vergeleken met een jaar eerder, maar de omzet van de burgerlijke en utiliteitsbouw steeg met slechts 3,8 procent. Dat is de laagste groei in twee jaar. De hoogste omzetgroei van dit kwartaal behaalden de gespecialiseerde bouwbedrijven, met 11,1 procent.

■ KLEINE BOUWBEDRIJVEN

Verder valt op dat kleine bouwbedrijven (minder dan 10 werknemers) gemiddeld 9,3 procent meer omzetten, terwijl middelgrote bedrijven met 10 tot 100 werknemers slechts een stijging van 1,6 procent behaalden.

Installatie Vakdagen markeren traditioneel start najaar

Installatiesector sluit vakantie weer af in Hardenberg

■ VAKBEURS

De zomervakanties in het hele land zijn voorbij, de blik is gericht op het najaar en de traditie wil inmiddels dat dit in de installatiebranche wordt ingeleid met de Installatie Vakdagen in Hardenberg. Er zijn rond 150 standhouders.

De Installatie Vakdagen zijn dit jaar van dinsdag 12 t/m donderdag 14 september in de Evenementenhal Hardenberg. Het zijn de dagen waar product, techniek en oplossingen samenkomen.

Nieuw dit jaar is het E&W diner dat wordt georganiseerd door Regionaal Techniek Centrum, Wij Techniek en Techniek Nederland in samenwerking met de organisatie van Installatie Vakdagen. Deze avond voor ondernemers uit de installatiebranche is tijdens de eerste beursdag. "Het doel van deze avond is: meedoen is niet achteroverleunen in een stoel en kijken naar een show. We gaan deze avond informeren en inspireren, netwerken en samen bouwen aan een sterkere installatiesector in de regio. Aanwezigen worden verwacht daar hun steentje aan bij te dragen in een interactief programma", zegt Irma de Hoon namens Installatie Vakdagen.

■ ONTMOETEN

Arjan Jansen, directeur Regionaal Techniek Centrum vult aan: "We willen ondernemers, bestuurders en mensen uit het onderwijs elkaar laten ontmoeten om zo vraagstukken te beantwoorden rondom het ontwikkelen van het vakmanschap installatietechniek. Dit doen we door innovaties en best practices op het gebied van ondernemen deze avond in een interactief programma te presenteren. Dit allemaal onder het genot van een heerlijk menu uit de regio." De rode draad van het programma van het E&W Diner is dat in

veel organisaties mensen het belangrijkste kapitaal vormen en dat investeren in personeel hoog op de agenda staat. Daarom staat tijdens deze avond talent centraal. De Hoon: "We gaan samen met onderwijs, overheid en het bedrijfsleven in gesprek over hoe we talent kunnen binden, boeien en bestendigen. De inschrijving voor het E&W Diner zal via uitnodiging verlopen."

De Installatie Vakdagen zijn van dinsdag 12 september tot en met donderdag 14 september, elke dag van 13.00 tot 21.00 uur.

Driekwart bouwbedrijven in problemen door personeelsschaarste

Driekwart van de ondernemers in Nederland ervaart problemen met het vinden van personeel en ervaart personeelstekort. In de bouwsector liggen de cijfers ongeveer op dit landelijk gemiddelde.

Dit melden het CBS, KVK, het Economisch Instituut voor de Bouw, MKB-Nederland en VNO-NCW op basis van de Conjunctuurenquête Nederland (COEN).

Hogere werkdruk voor het personeel is het belangrijkste gevolg van het personeelstekort in het land en dit geldt ook voor werkgevers in de bouwsector: 35,7 van de ondernemers meent dat de werkgevers een hoge werkdruk ervaren als gevolg van

te weinig personeel. Gestegen arbeidskosten wordt door 8,4 procent van de aannemers ervaren en 17,6 procent vindt een oplossing in het aantrekken van personeel dat eigenlijk minder geschikt is voor de baan en 13,5 procent ervaart andere negatieve effecten voor de bedrijfsvoering. 24,8 procent van de bouwbedrijven ervaart geen problemen op dit gebied.

Ondernemers in de horeca en de detailhandel ervaren het vaakst een personeelstekort. Voor installatiebedrijven zijn de gegevens niet apart in kaart gebracht, maar het is algemeen bekend dat het in de installatiesector al jaren lastig is om nieuwe medewerkers aan te stellen.

Minder vaklui, meer doen

Bij Geberit zetten we regelmatig de bril van de installateur op. Door letterlijk mee te kijken in de dagelijkse praktijk zien we het groeiende capaciteitsprobleem in de bouw. Dat inspireert ons om onze producten nog slimmer te maken. Zodat ze sneller en eenvoudiger geïnstalleerd kunnen worden en makkelijker zijn in gebruik. Daarnaast kan het onderhoud in een handomdraai gedaan worden. En dat alles zonder in te boeten op kwaliteit. Op deze pagina laten we u niet alleen zien hoe u onze producten voor u kunt laten werken, maar delen we ook kennis en oplossingen die u helpen om slim in te spelen op o.a. het tekort aan arbeidskracht in de installatiebranche.

Een 9 voor de Geberit Olona douchevloer

Erik van Eijk installeert voor eerst nieuwe douchevloer

DE PRODUCTTEST

Erik van Eijk van Eve Tegelwerken in Ter Aar installeerde onlangs voor het eerst een Geberit Olona douchevloer en is er uitermate over te spreken. Hij geeft de douchevloer het cijfer 9, om een aantal redenen.

Erik van Eijk is Geberit-minded en de installatie van de nieuwe Geberit Olona douchevloer past goed in dit profiel. Hij kende de douchevloer alleen van de site van Geberit, was op basis daarvan enthousiast, en onlangs had hij er voor het eerst één in handen. “Wat mij opviel is dat je denkt dat het een lichtgewicht vloer is, maar hij is juist vrij zwaar, waardoor het een bijzonder stabiele en stijve douchevloer is. Eenmaal uitgepakt zag ik direct dat de kwaliteit uitzonderlijk hoog is voor een douchevloer van rond 400 euro inkoop. Opvallend is vooral dat de vloer zacht aanvoelt in plaats van een gladde acrylplaat.”

INSTALLATIE

Tijdens de installatie werd de eerste indruk alleen maar bevestigd. “Het afschot in de douchevloer is goed, waardoor het water voldoende snel wordt afgevoerd en de randen zijn vlak waardoor je makkelijk een douchewand kunt plaatsen.”

Hij vervolgt: “Het is prettig dat deze douchevloer niet vervormt tijdens de installatie. Er worden standaard negen poten meegeleverd en desgewenst een frame. De strakke randafwerking en kleine hoekafronding stellen je in staat

om een nette kitnaad te zetten bij een plaatsing op gelijke hoogte met de afwerkvloer. En een heel groot pluspunt is dat Geberit Olona standaard wordt geleverd met een vooraf aangebracht af dichtingsvlies, waarbij de hoeken zo gemaakt zijn dat je deze als inwendige hoek en vlakke hoek kunt gebruiken zonder te knippen of snijden. Dat zou van mij verplicht moeten worden voor alle douchevloeren, want je kunt hiermee garanderen dat er geen waterdoorslag vanuit de douche komt.”

VERBETERPUNTEN

Tijdens de installatie liep hij wel tegen een paar kleine dingetjes aan. “De Olona heeft een toplaag die gevoelig is voor bouwvuil. Aangezien er geen beschermfolie op zit, moet je zelf de plaat afdekken om vervuiling te voorkomen, anders wordt het boenen. Standaard folie vanuit de fabriek heeft mijn voorkeur.”

“Verder plaats je de sifon vooraf in de vloer en die monteert je als je de douchevloer eroverheen plaatst. Dit is een nauwkeurig werkje aangezien er niet veel speling is. Een mal zou erg prettig zijn.”

‘HOU REKENING MET INBOUW-HOOGTE’

Installateurs adviseert hij in elk geval met twee man te werken, waarna een uitleg volgt over de installatie. “Er moet rekening gehouden worden met de inbouwhoogte. Het bestaande afvoerende leidingwerk moet voldoende afstand tot de sifon hebben zodat

de hoogte en locatie van de sifon benaderd kunnen worden. Er moeten negen poten geplaatst worden, waarbij je moet kijken of dit uitkomt met bestaand leidingwerk; de poten zijn verschuifbaar als je het frame gebruikt. Ik heb er zelf voor gekozen om de poten in te frezen zodat de inbouwhoogte beperkt is.”

VEEL STABIELER

Nu hij er ervaring mee heeft, is hij vast van plan de Geberit Olona onder de aandacht te brengen bij klanten. “Deze vloer is veel stabiel dan een standaard bak en daarnaast is hij niet glad en geeft geen hol (trommel)geluid tijdens het douchen. Het is een breed inzetbaar product, zeker als er op basis van BIM wordt gewerkt, want daarmee wordt de installatie nog eenvoudiger. Voor zowel nieuwbouw, als renovatie en utiliteit is het de ideale douchevloer. Welk rapportcijfer ik de douchevloer zou geven? Een 9!”

Duurzame producten dankzij Eco-design

DUURZAAM DESIGN

Duurzaamheid en kwaliteit zijn de belangrijkste aspecten tijdens de productontwikkeling bij Geberit. Dit wordt ook gewaarborgd door het Eco-design principe. Een duidelijke plus voor het milieu.

Geberit producten worden ontworpen om jaren of zelfs decennia mee te gaan. Dit is niet alleen goed voor de portemonnee, maar ook voor het milieu. Want hoe langer een product kan worden gebruikt, des te minder hulpbronnen er worden verbruikt. Het stellen van hoge kwaliteitseisen en duurzaamheid als criteria bij de ontwikkeling van nieuwe producten is hierbij van essentieel belang. De levensduur van producten en hun mogelijkheid tot reparatie zijn namelijk belangrijke onderdelen

van het Eco-designprincipe. Bij Geberit worden producten sinds 2007 volgens dit principe ontwikkeld. Het doel: elk product moet ecologisch beter zijn dan zijn voorganger.

ECO-DESIGN BENADERING

Twee voorbeelden van de Eco-designbenadering van Geberit:

Wastafel: De keramische wastafels van Geberit zijn gemaakt van natuurlijke grondstoffen en hebben een levensduur van tientallen jaren. De ecologische voetafdruk van keramische producten wordt transparant weergegeven in een milieuproductverklaring. De ruimtebesparende wastafelafvoer wordt geproduceerd met 100% groene stroom. Het is ook te combineren met nieuwere producten en reserveonderdelen zijn 25 jaar beschikbaar. Voor

badkamermeubels zijn reserveonderdelen tot 10 jaar beschikbaar.

Aanvoersystemen: Milieuproductverklaringen (EPD's) zijn beschikbaar voor zowel de leidingen als de fittingen van het Geberit FlowFit aanvoersysteem. Met FlowFit zijn slechts twee persbekken nodig om het hele systeem efficiënt te verwerken. Er kan ook ruimte en materiaal worden bespaard omdat kleinere leidingdiameters mogelijk zijn dankzij de optimale vormgeving van de fittingen. De kunststof persindicatoren en beschermkappen kunnen gratis worden geretourneerd. Geberit Mapress buizen zijn 100% recyclebaar en hebben een gegarandeerde levensduur van 50 jaar.

Meer informatie over duurzaamheid bij Geberit leest u op www.geberit.nl/duurzaamheid.

Sanitairmodule Geberit Monolith Plus geoptimaliseerd

Mooi van buiten, slim van binnen

De Geberit Monolith Plus sanitairmodule is geoptimaliseerd met onder meer het nieuwe verlichtingsconcept met vier dimbare lichtstemmingen. Bovendien is de sanitairmodule compatibel met de Geberit Home-app. Hiermee kunnen de verlichting en andere elektronische functies, zoals de geurafzuiging, worden geprogrammeerd. Nieuw is de intervalspoeling waarmee de waterleidingen en de stortbak van de module tijdens langere afwezigheid regelmatig worden doorgespoeld.

De sanitairmodules van Geberit Monolith zijn een design alternatief voor de traditionele opbouwreservoirs en dichtten de kloof tussen inbouw- en opbouwtechniek van wc's. Ze zijn al sinds 2010 in gebruik en bieden spannende ontwerpalternatieven voor zowel nieuwbouw als modernisering van de badkamer of het toilet.

HARMONIEUZE LICHTSTEMMING

De slanke led-lichtbalk aan de bovenzijde van het element biedt discreet en indirect licht dat aangaat zodra iemand bij het toilet komt. Het gevoel van comfort wordt nu verder versterkt door de vier traploos instelbare lichtstemmingen die harmoniëren met het ComfortLight van de spiegkasten uit de Geberit ONE-badkamerserie.

GEBERIT HOME-APP

De Geberit Monolith Plus biedt de mogelijkheid om alle functies via de Geberit Home-app te bedienen. Van het instellen van het spoelvolumen (vier tot zes liter) tot aan de intensiteit en de nalooptijd van de geurafzuiging en de kleurtemperatuur van de lichtstemmingen kan de Geberit Monolith Plus eenvoudig en intuïtief worden bediend met een smartphone.

GOED GESPOELD

De nieuwe intervalspoeling zorgt ervoor dat het water in de water-

leidingen en in de stortbak van de sanitairmodule regelmatig wordt verversd. Deze functie is bijzonder nuttig bij langere afwezigheid of in vakantieverblijven. De intervalspoeling kan worden geprogrammeerd via de Geberit Home-app. Deze spoelt de waterleidingen en de sanitairmodule met individueel instelbare intervallen betrouwbaar door en voorkomt zo kiemvorming in het stilstaande water.

CONSISTENT ONTWERP

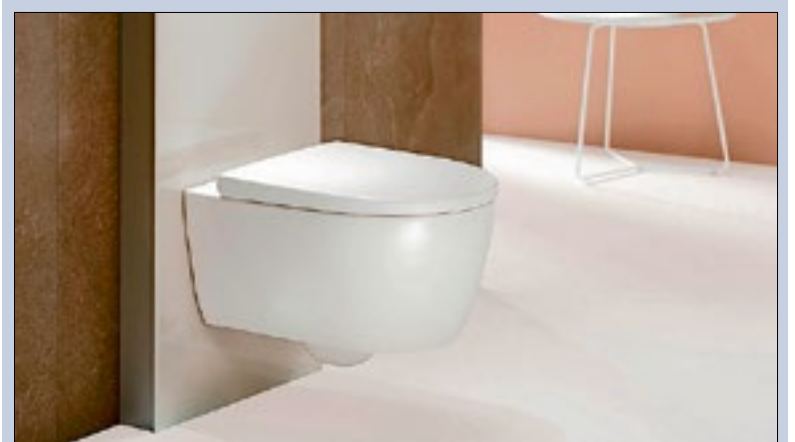
Last but not least scoort de nieuwe Geberit Monolith Plus met een geoptimaliseerd ontwerp. Aan de bovenzijde bevinden zich twee geïntegreerde softtouchknoppen voor het activeren van de spoeling. Het zijpaneel is verkrijgbaar in aluminium en aluminium zwartchroom. De voorpanelen zijn verkrijgbaar in glas in de kleuren lava, zandgrijs, wit, mint en zwart of in steen in een leisteen- of betonlook. Daarnaast is het mogelijk de voorpanelen op maat te laten maken.

INSTALLATIE

De nieuwe Geberit Monolith Plus kan ook gemakkelijk door installateurs worden geïnstalleerd en aangesloten. Hiervoor is een bestaande stroomvoorziening in de badkamer of toiletruimte nodig. Dankzij de geringe diepte van slechts 10 cm vormen de Monolith sanitairmodules een aantrekkelijk alternatief voor opbouw- en inbouwreservoirs. Dankzij de compacte afmetingen zijn ze ideaal in kleinere ruimtes en geschikt voor zowel wandclosets als vloerstaande wc's.

Met zijn geïntegreerde functies en netwerkmogelijkheden verhoogt de nieuwe Geberit Monolith Plus het comfort in de badkamer. De geoptimaliseerde Geberit Monolith Plus is vanaf nu verkrijgbaar.

Meer informatie is beschikbaar op www.geberit.nl/monolith.

Prima toekomst installateurs sanitair

Komende jaren komen er mooie treinen voorbij om op te springen

SANITAIR

Met name bedrijven in de klimaattechniek profiteren van de stijgende vraag naar duurzame installaties en elektrotechnisch installateurs zijn onmisbaar in de energietransitie als gevolg van de elektrificatie van de energievoorziening. De positie van sanitair-installatiebedrijven is in dit krachtenveld stabiel. “Deze bedrijven hebben een belangrijke rol bij de drinkwatertransitie. Het waterverbruik zal de komende jaren flink moeten verminderen, bijvoorbeeld met behulp van technieken om hemelwater beter te benutten.”

Dit staat in het rapport ‘Economische Vooruitzichten 2024’. Deze ‘treinen’ komen voorbij voor sanitaire installateurs:

‘WATERVERBRUIK MOET STERK VERMINDEREN’

- De ontwikkelingen op het gebied van sanitair zijn doorgaans sterker gekoppeld aan de economische situatie van bedrijven en huishoudens dan klimaat en elektro. Met het hoge prijsniveau van bouw- en installatiewerkzaamheden vlakkt de groei van het aandeel luxeproducten iets af. Dit effect is binnen sanitair iets groter dan binnen elektro en klimaat.

- Anderzijds is er binnen sanitair sprake van een toenemende mate van automatisering en verduurzaming. Dit samen zorgt ervoor dat de situatie op het gebied van sanitair vrij stabiel is. Naast deze algemene ontwikkelingen zijn er in het sanitair enkele specifieke ontwikkelingen zichtbaar. In het kort zijn dit de volgende:

- Aanpassingen van sanitair voor langer thuiswonende ouderen leidt tot meer renovaties in bestaande voorraad. Terugloop woningtransacties compenseert dit.

- Groei prefab sanitair enerzijds en casco sanitaire ruimtes anderzijds.

- Waterbesparing en warmterugwininstallaties worden vaker toegepast.

- Automatisering en luxeproducten zijn de afgelopen jaren sterk in opkomst geweest. Steeds meer ouderen besluiten langer in hun huidige (koop)woning te blijven wonen. Om dit zo comfortabel mogelijk te maken, worden de nodige maatregelen getroffen. Onderdeel daarvan is het aanpassen van het sanitair. Dit kan uiteenlopen van het aanpassen van bestaande toiletten en badkamerruimten tot het creëren van een extra aangepaste ruimte.

- Aan de andere kant zorgt de daling van het aantal verkopen van bestaande woningen voor een terugloop van het aantal verhuizingen. Omdat een verhuizing vaak

Automatisering en luxeproducten, zoals de Geberit AquaClean douchewc, zijn de afgelopen jaren sterk in opkomst geweest.

het moment is waarop keukens, toiletten en badkamers worden aangepakt, heeft dit een beperkend effect op het aantal uitgevoerde klussen in deze ruimten en aan de bijbehorende installaties.

- De, inmiddels vrij snelle, groei van het aantal fabriekswoningen en overige prefab bouwdelen heeft invloed op de installatie van sanitair. Steeds vaker wordt een badkamer als compleet bouwdeel geleverd. Tegelijkertijd is er in het hogere segment meer sprake van

casco opgeleverde sanitaire ruimtes. Hierin kunnen de eigenaren hun badkamer naar eigen wens inrichten.

- Langzaamaan winnen verduurzaming en automatisering terrein in het sanitair. Waterbesparing wordt steeds normaler. Het gebruik van regenwater voor het doorspoelen van het toilet en de warmtewinning uit douchewater hebben hun intrede gedaan, al is dit nog eerder uitzondering dan regel.

- De warmtewinning uit douchewater kan ingezet worden om een woning ‘eenvoudig’ naar een beter energielabel te krijgen. Iets wat met de invoering van het puntenstelsel in de woningbouw ook vaker in (bestaande) huurwoningen zal worden toegepast. De algemene prijsstijgingen zijn uiteraard ook van invloed op de discipline sanitair, toch lijken de schommelingen hier minder groot dan in elektro en klimaat. Belangrijkste reden hiervoor is het lagere aandeel elektronische componenten.

Laat weten dat je deze branche top vindt om in te werken

Nieuwe arbeidsmarktcampagne

INSTROOM

Het is voor niemand fijn dat het kabinet is gevallen, ook voor de installatiesector niet. De druk om nieuwe medewerkers te vinden blijft er namelijk vol op staan en om die reden start Techniek Nederland op 25 september de volgende ronde van de arbeidsmarktcampagne. En daarbij doet het een beroep op

iedereen die het fijn vindt in de installatiebranche te werken.

“Politiek Den Haag staat stil, maar de technieksector moet blijven draaien. Daar hebben we vooral meer personeel voor nodig. We gaan daarom ook onverminderd hard door met onze arbeidsmarktcampagne”, laat Doekle Terpstra, voorzitter van de brancheorganisatie, de buitenwacht weten.

EEN BAAN IN TECHNIEK DOET ERTOE

De boodschap die de organisatie wil uitzenden met de nieuwe campagne die op 25 september begint is ‘Een baan in de techniek biedt vele voordelen, maar is bovenal werk dat ertoe doet.’ In de campagne komen personen aan het woord die relatief nieuw zijn in de branche. Zij kunnen vertellen hoe leuk en/of zinvol hun werk is, bijvoorbeeld in het kader van de energietransitie. “Wat vinden zij de belangrijkste voordelen van hun baan? Dat ze dagelijks mensen concreet kunnen helpen met hun probleem op te lossen? Of misschien juist dat hun werk geen dag hetzelfde is?”, geeft Terpstra het idee erachter aan.

VRAGENLIJST

Maar niet alleen ‘nieuwe toetreders’ zijn welkom om wat te vertellen over hun baan. Terpstra: “Diezelfde vragen willen we ook stellen aan de duizenden mensen die nu al in onze sector werken. Iedereen kan meedoen met het onderzoek en het kost maar 5 minuten van hun tijd.”

Om de meningen te stroomlijnen, is er op de website van Techniek Nederland een vragenlijst die iedereen kan invullen. En Terpstra rekent erop dat

installatiebedrijven dit willen doorgeven aan hun medewerkers, want het is per slot van rekening hun belang dat er nieuwe mensen komen in de installatiesector.

‘We kunnen niet wachten’

Volgens voorzitter Doekle Terpstra is het van groot belang dat het demissionaire kabinet Rutte IV onverminderd doorgaat met de aanpak van een aantal grote maatschappelijke vraagstukken, waaronder de energietransitie. Twee citaten maken zijn punt duidelijk.

“Ik begrijp dat de val van het kabinet en het vertrek van Mark Rutte nu nieuws is. Maar het verandert niets aan de problemen waar het land mee te maken heeft. Al is de energietransitie inmiddels flink op gang, we staan nog maar aan het begin. We kunnen niet wachten tot er een nieuw kabinet is, we moeten nú aan de slag met het vergroten van de instroom in de techniek. Want zonder voldoende vakmensen redden we

het niet. Ook voor het stikstofprobleem en de woningnood geldt dat we ons geen stilstand kunnen permitteren. Anders loopt de Nederlandse economie enorme schade op.”

“Als we het beleid van minister Jetten niet doorzetten, raken de klimaatdoelen verder uit zicht. Dat is onnodig, want de technische oplossingen zijn beschikbaar. Onze leden staan klaar om de gebouwde omgeving verder te verduurzamen.” VNO-NCW en het Nationaal Klimaat Platform hebben samen met een groot aantal andere organisaties de Tweede Kamer opgeroepen om na het aftreden van het kabinet door te gaan met de klimaataanpak. Techniek Nederland staat vierkant achter die oproep.

Nieuwe Wolfert Dalton in veel opzichten uniek

BINK is een van de partijen die hier actief is

REFERENTIEPROJECT

Het Wolfert Dalton en de naastgelegen VSO-afdeling van Mytyl-school De Brug krijgen nieuwe duurzame schoolgebouwen met sportvoorzieningen aan de Argonautenweg in Rotterdam. In de gebouwen worden veel producten van Geberit geïnstalleerd. Projectleider Dylan van Harskamp van BINK vertelt er enthousiast over, mede omdat hij kennis heeft gemaakt met een aantal innovaties op de bouw die hem zeer bevalen.

De twee scholen zitten al jarenlang op hetzelfde terrein in Rotterdam-Noord en zijn verbonden door middel van een brug. Nieuwbouw was langzamerhand onvermijdelijk, dat zag je er wel aan af en het uiteindelijke doel is dat beide scholen over een nieuw gebouw beschikken. Dat gebeurt in twee etappes: eerst het Wolfert Dalton, waarvan de bouw richting oplevering in de herfstvakantie dit jaar gaat, en daarna Mytyl-school De Brug. Na een lange voorbereiding die werd vertraagd door de lockdowns als gevolg van corona, werd op maandag 16 mei 2022 de eerste paal voor het project geslagen, nadat de leerlingen in oktober 2020 waren ondergebracht in een tijdelijk onderkomen, waarna het eerste deel van het oude gebouw is gesloopt.

UNIEK PROJECT

De nieuwbouw van deze school is niet zomaar een

nieuwbouwproject, maar wordt door BINK, dat vanuit de vestiging in Alphen aan den Rijn tekent voor alle sanitaire installaties in dit project, alsook door opdrachtgever BAM Bouw en Techniek – integrale Projecten West om een aantal redenen uniek genoemd. BINK is inmiddels een van de grotere installatiebedrijven in ons land met momenteel rond 250 medewerkers. BINK heeft vestigingen in Sprundel, Kaatsheuvel en Alphen aan den Rijn en richt zich op gebouwgebonden installatietechniek.

Het unieke zit 'm erin dat de werkwijze en technieken die hier worden toegepast laten zien hoe in de toekomst waarschijnlijk standaard gebouwd gaat worden. Het is de toekomst, maar dan nu. Een van de pijlers onder de bouw is dat het complete project volgens het systeem van Bouw Informatie Modelleren (BIM) is getekend. "Op de bouwplaats merken we elke dag de voordelen van deze werkwijze", legt Dylan van Harskamp uit. "Vooral het feit dat de werkrumtes waarin we opereren over het algemeen krap zijn, vergt een model waar je blind op kunt varen."

ROBOT

Er is nog een voordeel: vanuit het BIM-model is voor de exacte plaatsbepaling van de installaties een robot ingezet die op vloeren en wanden tekent welke installatie waar moeten komen. Niet met een kruisje, maar bijvoorbeeld een toiletput is tot op de

millimeter uitgetekend. "Nadat het model in BIM is getekend, werkt dit uiteindelijk sneller, clashes worden voorkomen en daardoor ook faalkosten", zegt Van Harskamp. "BAM gebruikt deze werkwijze vaker. Voor ons is het de eerste keer dat we op deze manier hebben gewerkt, maar wat ons betreft gebruiken we dit systeem vaker."

GEBERIT

Er is bij de installaties gekozen voor veel producten van Geberit.

De leidingen zijn Geberit Mapress koper, de inbouwreservoirs Geberit Duofix, om het regenwater te laten afvloeien is het Geberit Pluvia hemelwaterafvoersysteem aangelegd en er is Geberit 300 sanitair gebruikt. Tevens is voor de standleidingen Geberit Silent-db20 gebruikt: het leidingsysteem dat geluidsoverlast als gevolg van stromend water voorkomt. Dit is een bewuste keus. Van Harskamp: "Het is natuurlijk niet fijn als je in een klaslokaal water hoort stromen. Een optie was om de leidingen te isoleren, maar dat betekent dat deze dikker zouden worden en in de ruimtes waarbinnen we moeten installeren hadden we die ruimte niet."

PREFAB GEBERIT INBOUWRESERVOIRS

Omdat de ruimtes voor de sanitaire installaties klein zijn en ook omdat alle materialen die nodig zijn maar tijdens twee tijdblokken in de week aangeleverd mogen worden, is waar mogelijk gekozen voor prefab van de Geberit inbouwreservoirs inclusief Geberit Mapress leidingen. Hier staat vooral de handtekening van groothandel Van Walraven onder, die een aantal speciale karren heeft laten maken die door de nieuwbouw rijden om alle materialen geprefabd en al af te leveren bij de monteurs.

AANDACHT VOOR HET MILIEU

Dat er slechts twee tijdblokken zijn voor aanlevering van de materialen heeft niet, zoals vaak, te maken met een slechte bereikbaarheid van het bouwproject, maar in dit geval met het feit dat er bij de bouw voor is gekozen om zo min mogelijk bewegingen te maken met transporten naar de bouw om zodoende de

CO2-footprint zo gering mogelijk te houden. Aandacht voor het milieu is namelijk een andere pijler onder het nieuwbouwproject. Van Harskamp: "Alle materialen komen zo veel mogelijk onverpakt aan en alle afval die er is, wordt gescheiden ingezameld."

GEBERIT INBOUWRESERVOIRS IN PREFAB

Dat hebben we aan de leveranciers moeten communiceren, maar de medewerking bij hen is zeer groot."

SOCIAL RETURN ON INVESTMENT

BINK heeft ook net zoals elke andere partij op de bouw een zogenoemde SROI-verplichting moeten ondertekenen: Social Return On Investment. Dit is een aanpak om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Last but not least wordt veiligheid op de bouwplaats hier in hoofdletters geschreven. Natuurlijk zijn de eisen volgens het VCA-certificaat heilig, maar daarnaast wordt ook een zogeheten Generieke Poort-instructie (GPI) gehanteerd. Dat wil zeggen dat iedereen de veiligheidsregels kent en in acht neemt, maar het betekent ook dat iedereen zich op de bouw moet kunnen identificeren, waarna je een individuele toegangspas krijgt. Van Harskamp: "De hele werkwijze die hier wordt gebruikt, is hoe het in de toekomst vaker zal gaan. Wij profiteren als BINK dan ook van de ervaring die we hier hebben opgedaan."

De robot heeft exact uitgetekend waar de toiletten moeten

Geberit inbouwreservoirs in prefab.

AGENDA

INSTALLATIE VAKDAGEN HARDENBERG

Installatie Vakbeurs wordt Installatie Vakdagen. De nieuwe naam sluit beter aan bij de veranderende informatiebehoefte in de sector. Bovendien wordt de gebouwbeheerder toegevoegd als primaire bezoekers-doelgroep, naast de installateur. Bezoek Geberit op stand 179.

Datum: 12 t/m 14 september
Locatie: Evenementenhal Hardenberg
Website: installatie-vakdagen.nl

PREFAB

PREFAB is de vakbeurs – en het kennisplatform – voor professionals in industrieel en modulair bouwen en renoveren. Draagt bij aan kennisdeling en business en ondersteunt zo de doorontwikkeling van prefabricatie en industrialisatie in de bouw- en installatiesector. Geberit is ook dit jaar weer van de partij, bezoek stand 1.E054.

Datum: 10 t/m 12 oktober
Locatie: Brabanthallen, Den Bosch
Website: prefabbours.nl

VAKBEURS ENERGIE

Tegelijkertijd en ook op dezelfde locatie als PREFAB wordt de Vakbeurs Energie gehouden. Vakbeurs Energie is al meer dan 15 jaar hét zakelijke platform op het vlak van duurzaamheid en energie. In 3 dagen delen vrijwel alle koplopers in besparing, opwekking en opslag hun kennis met duizenden beslissers. De beurs is hiermee een belangrijke schakel in de energietransitie.

Datum: 10 t/m 12 oktober
Locatie: Brabanthallen, Den Bosch
Website: prefabbours.nl | energievakbeurs.nl

METSTRADE 2023

De METSTRADE beurs is 's werelds grootste vakbeurs voor uitrusting, materialen en systemen voor de internationale maritieme industrie. De doelgroep van het evenement bestaat uit jachtbouwers, scheepsarchitecten, refitwerven, distributeurs, dealers, groothandelaren, jachthaveneigenaren en fabrikanten van scheepsuitrusting wereldwijd. Bezoek Geberit op stand 02.510.

Datum: 15 – 17 november
Locatie: Amsterdam RAI
Website: metstrade.com

GEBERIT AQUACLEAN ON TOUR

Geberit gaat ook dit najaar weer op pad met een speciale truck om mensen tijdens een aantal evenementen te laten kennismaken met de unieke kwaliteiten van de Geberit AquaClean douchewc. Bezoekers kunnen de douchewc's niet alleen zien, maar ook ervaren tijdens deze unieke tour. Speciale hostessen wijzen de bezoekers op de vele voordelen van het gebruik van een douchewc én leggen uit hoe de Geberit AquaClean werkt. Geberit AquaClean on Tour is in 2023 elk geval bij:

Datum: 17 september
Locatie: ETC Design Center Europe, Culemborg
Website: www.etcdesigncenter.nl
Datum: 22 – 24 september
Locatie: Beurs Eigen Huis, Jaarbeurs Utrecht
Website: www.realiseerjedroomhuis.nl
Datum: 3 – 8 oktober
Locatie: vt wonen&design beurs, Expo Greater Amsterdam, Vijfhuizen
Website: www.vtwonen.nl/beurs

Vakcursussen Geberit

Geberit is continu bezig met het produceren van kwalitatief hoogwaardige producten. Goede producten verdienen ook een goede en deskundige installatie. Geberit stelt daarom haar kennis, die in vele jaren ervaring is opgebouwd, ter beschikking. Dit heeft onder meer geleid tot een aantal cursussen waarin deze kennis in praktische bewoordingen is omgezet. Hieronder het cursusaanbod:

Geberit AquaClean hands-ontraining: dinsdag 10 oktober.
Legionella preventie: donderdag 5 oktober en donderdag 7 december.
Legionella preventie praktijk: donderdag 21 september.
Legionella preventie online: donderdag 23 november.
Basistraining zelfstandige professionals: donderdag 28 september.
Afvoertechniek hemelwater: donderdag 12 oktober.
Afvoertechniek vuilwater: dinsdag 21 november.
Afvoertechniek vuilwater online: dinsdag 19 september.
Service sanitair: dinsdag 26 september.

Bekijk de nieuwe Geberit studiegids op www.geberit.nl/studiegids met daarin een overzicht van alle cursussen, inclusief cursusinformatie. Of meld je direct gratis aan via www.geberit.nl/cursussen.

Voordelen voor milieu, maar lijst met nadelen is groot

Denken aan verplichting hemelwater- en/of grijswatersysteem

■ DRINKWATER

Demissionair minister De Jonge van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) bood vlak voor het zomerreces de nota ‘Hemelwater- en grijswatergebruik in het gebouw – Mogelijke verplichting in Bbl’ aan de Tweede Kamer aan. Hierin worden de voor- en nadelen op een rij gezet.

Gezien het feit dat het alleen nog gaat om een inventarisatie van de voor- en nadelen en ook het gegeven dat het huidig kabinet demissionair is, ligt het niet voor de hand dat hier snel een ei over wordt gelegd. Maar gezien de mogelijk grote gevolgen voor de installatiesector kan het geen kwaad om de afwegingen op een rij te zetten. De Jonge verlaat zich hierbij op een rapport van bureau Witteveen + Bos. In de reeksen valt op dat de voordelen zich vrijwel alleen vertalen in voordelen voor het milieu, terwijl er onder andere nadelen zijn voor de volksgezondheid.

DE VOORDELEN

- Een verplichting kan bijdragen aan het verminderen van drinkwaterverbruik en het tegengaan van (drink)waterschaarste.

- Hemel- en grijswatersystemen leveren een drinkwaterbesparing op van 30 tot 48 liter per persoon per dag (lpppd). Dit brengt het drinkwatergebruik in nieuwbouwwoningen terug tot 78 tot 94 lpppd (23 tot 38 % besparing per systeem).

- Bij gebruik van grijswatersystemen wordt een deel van de warmte afgegeven in de woning, die daardoor een kleinere warmtevraag heeft.

- Wanneer hemelwater- of grijswatergebruik een wettelijke verplichting wordt, zal op lange termijn het effect van de besparing groter worden omdat er ook na 2030 nieuwe woningen worden gebouwd.

- Goed ontworpen, aangelegde en onderhouden hemelwater- en grijswatersystemen kunnen veilig water leveren voor gebruik als toiletwater en waswater, met de kanttekening dat er geen informatie is over zogenoemde ‘nagroeï’ in leidingen.

- Met de grote woningbouwopgave is er nu een kans om een eerste stap te zetten om in de toekomst minder grondwater- en oppervlakteaafhankelijk te worden. Een toekomstbestendige bouw houdt rekening met het terugdringen van de vraag naar drinkwater.

- Door de regel in het Bbl op te nemen, werkt de regel direct. Iedere nieuwbouw dient dan verplicht hemelwater op te vangen. Daarmee is drinkwaterbesparing afdwingbaar en is besparing dus gegarandeerd.

DE NADELEN

- Of het daadwerkelijke besparingsdoel zal worden behaald is systeem-, gebruikers- en gebouwaafhankelijk.

- De extra kosten in de nieuwbouw voor aanschaf en aanleg van deze systemen bedragen circa € 4.000 tot € 7.000. – Een extra bouwtechnische eis aan een gebouw leidt tot extra investeringen en gebruikskosten.

- Hemelwater- en grijswatersystemen verhogen de milieuprestatie van een gebouw; extra materiaalgebruik en installaties zullen leiden tot een hogere milieudruk.

- Bij nieuwbouwwoningen is de hemelwaterafvoer niet gekoppeld aan het vuilwaterriool. Regenwater dat op het dak valt zou dan normaliter infiltreren. Bij de inzet van hemelwatersystemen in nieuwbouwwoningen infiltreert er dus minder neerslag, wat lokaal een beperkt verdrogend effect kan hebben.

- Regenwateropvang leidt niet tot minder afvalwater (toiletten worden immers nog steeds doorge spoeld).

- Hemelwater en huishoudwater zijn niet bedoeld als drinkwater, maar via andere blootstellingsroutes kunnen bewoners en bezoekers van woningen met deze systemen wel in contact komen met dit water.

- Grijs water kan sneller besmet raken met humane pathogenen en daarom een andere slechtere hygiënische kwaliteit hebben dan hemelwater.

- Het verkeerd gebruik van het water, verkeerde toepassing van de installaties, en verkeerde aansluitingen brengen (grote) gezondheidsrisico's met zich mee.

MINISTER WEEGT VOOR- EN NADELEN AF

- Onderzoek uit 2003 heeft laten zien dat bewoners het water voor andere doeleinden gebruiken, ook tegen uitdrukkelijke adviezen in.

- Bij collectieve voorzieningen (bijvoorbeeld gestapelde bouw of voorzieningen op wijkniveau) nemen de risico's toe, omdat de waterkwaliteit door meerdere gebruikers wordt beïnvloed.

- Bij het verplicht stellen van hemel- en/of grijswatergebruik zou een uitzondering moeten worden gemaakt voor gebouwen waar (veel) kwetsbare gebruikers aanwezig zijn. Hiermee wordt het doel om dit voor alle nieuwbouw verplicht te stellen waarschijnlijk niet gehaald en mogelijk het besparingsdoel per persoon (van 125 naar 100 lpppd) ook niet.

- Per regio verschillen de omstandigheden in het waterecosysteem en kan maatwerk gewenst zijn. Dit druist in tegen de wens dat technische bouwvoorschriften voor nieuwbouw in heel Nederland zo veel mogelijk uniform zijn, en niet per gemeente verschillen.

Sam Strijbis gaat vol voor Europese titel

Bam en Sam Strijbis leven toe naar EuroSkills in Gdansk

INTERVIEW

Sam Strijbis hoopt in de eerste week van september Europees kampioen te worden in het vakgebied installatietechniek. Zijn vader Bram die ook installateur van professie is, is daarbij een van zijn grootste fans.

Sam Strijbis uit Dirkshorn heeft als 23-jarige ‘vakidoot’ het installatievak goed in de vingers. In maart dit jaar werd hij in de Amsterdam RAI bij Skills Heroes – een groots opgezette talentenwedstrijd voor jonge mensen die nog in hun opleiding zitten – voor de tweede keer de beste sanitair- en verwarmingstechnicus in Nederland. Daardoor staat hij van 5 tot en met 9 september weer op het podium tijdens de Europese kampioenschappen die in Polen (officieel heet dit EuroSkills Gdansk 2023) worden gehouden. Vorig jaar waren er in november ook internationale wedstrijden in Polen waar hij tweede werd en Sam gaat nu voor goud. Het is nu of nooit, want binnen een half jaar rondt Sam zijn opleiding tot installateur af en is het gedaan met de wedstrijden. Hij treedt dan fulltime in dienst bij Strijbis Installaties in Dirkshorn, waar hij gaat samenwerken met zijn vader Bram. “Dan gaan we kijken hoe we het verder allemaal gaan organiseren in het bedrijf”, vertelt Bram, die in 1996 het bedrijf heeft opgezet.

TWEE UITERSTEN

“Ik zat destijds aan de ene kant in de gasverslindende infraroodverwarming en deed hele grote projecten – ik heb onder andere de infraroodverwarming geïnstalleerd in het stadion van PSV, en op scheepswerven en Tata Steel – en aan de andere kant verkocht ik HR-ketels. Dat is natuurlijk best gek, want dat zijn twee uitersten wat betreft energieverbruik. Ik vond dat ik een keuze moest maken en heb me sinds 2000, Sam was inmiddels geboren, toegelegd op centrale verwarming, gas- en waterinstallaties en duurzame oplossingen zoals zonneboilers en warmtepompen, want in duurzaamheid zat en zit de toekomst.”

“Sanitair bieden we wel aan en als daar iemand voor komt installeren we altijd materialen met de hoogste kwaliteit, waaronder natuurlijk ook Geberit sanitair. De markt is hier namelijk redelijk dichtgetimmerd door aanbieders van sanitair en dat is een rare markt. We hebben de luxe dat we het niet nodig hebben”, positioneert Bram het bedrijf dat vooral in de kop van Noord-Holland actief is. “In de eerste jaren deden we ook veel utiliteit, maar de aannemerswereld is niet helemaal onze wereld omdat constant anderen

je agenda invullen. We doen nog wel wat kleinzakelijke opdrachten zoals kantoorpanden en winkels, maar voornamelijk opereren we in de particuliere markt. En daar hebben we onze handen aan vol. We hebben bijvoorbeeld veel vaste klanten die de komende jaren van een ketel naar een hybride of all-electricwarmtepomp overgaan, we blijven zelf alle service en onderhoud aanbieden voor onze geleverde installaties en we zijn premium partner van Nefit, wat ook het nodige werk met zich meebrengt.”

‘2X NEDERLANDS KAMPIOEN, DAT BLIJFT’

VOORBESTEMD

Dat Sam automatisch in de voetsporen van pa zou treden, was wel min of meer voorbestemd, maar was ook weer geen vanzelfsprekendheid. “Ik wist altijd wel dat ik iets met mijn handen wilde doen en heb ook om me heen gekeken, maar dit vak past me toch het best”, zegt Sam. Bram is er maar wat blij mee, want het is lekker werken met Sam. “Wij zijn twee handen op één buik. We hoeven maar te knipogen naar elkaar om te weten wat we aan elkaar hebben. Het is altijd fijn werken met iemand op wie je volledig kunt vertrouwen en als het dan je zoon is dan is dat extra leuk. Maar ik bind hem niet vast. Als hij over een half jaar besluit om iets anders te gaan

doen of naar het buitenland gaat om wat dan ook te gaan doen, dan heeft hij mijn zegen. Sam moet zijn eigen keuzes maken.”

TALENTENWEDSTRIJD

Sam ging in 2017 naar het Horizon College in Heerhugowaard, waar hij voordat corona kwam het eerste deel van zijn opleiding afrondde. En onder andere door corona, maar ook omdat hij het inmiddels leuk is gaan vinden om mee te doen aan de talentenwedstrijden van WorldSkills, verloopt zijn vervolgopleiding tot werkvoorbereider wat traag. Die wedstrijden begonnen in 2020. Zijn begeleider van Installatiewerk Nederland vroeg hem of hij wilde meedoen aan de wedstrijd van WorldSkills Nederland. Sam blikt terug: “De eerste keer eindigde ik als vijfde en ik merkte toen dat de jongens die boven mij eindigden eerder hadden meegedaan en het klappen van de zweep kenden. Ik bedacht toen dat ik nog maar eens moest meedoen. De tweede keer werd ik eerste en vervolgens zou ik meedoen aan de wereldkampioenschappen in Shanghai. Dat leek me prachtig want wanneer kom je daar nou, maar dat ging vanwege corona niet door. In plaats daarvan kwamen er in november internationale wedstrijden in Polen zonder dat er een titel aan hing. Daar won ik zilver, maar ik was er nog niet klaar mee. Toen hebben we besloten dat ik er nog één keer vol voor zou gaan met als gevolg dat ik voor de tweede keer Nederlands kampioen werd en nu naar het EK in Polen mag. Wat de kick is van meedoen aan een wedstrijd? Poeh, lastige vraag. Laten

zien dat je goed bent in je vak is wel de belangrijkste drive.”

ANDERE TECHNIEKEN

Het is lastig in te schatten hoe zijn kansen in Gdansk liggen. Er wordt tijdens de EK gewerkt met andere technieken, die hij inmiddels wel beheerst maar je weet natuurlijk nooit wie je tegenstanders zijn. “Installatiewerk Nederland biedt me in elk geval goede mogelijkheden om te trainen. De EK bestaat eruit dat je aan de hand van een schets die ik inmiddels heb en die zonder maatvoering is, het werk moet uitvoeren. De jury bepaalt uiteindelijk aan de hand van een aantal criteria wie het werk het beste heeft uitgevoerd. Of het een lastige wedstrijd wordt? Dat valt in principe wel mee, hoewel er technieken bij zitten die in Nederland niet meer worden toegepast. Solderen bijvoorbeeld. Dat kan ik nu goed, maar er is een heel grote kans dat ik dat na de EK nooit meer zal doen.”

DETAILS

Waarom hij in maart in Nederland won, weet hij trouwens niet goed. “Er zijn honderd punten te vergeven en ik zat in de negentig, maar wat de anderen hebben gehaald weet ik niet. En het is ook niet te zien tijdens de wedstrijd zelf. Ik vond dat bij alle deelnemers het werk er prima uitzag, maar het gaat om details. Eén millimeter afwijken mag, maar bij twee millimeter gaan er al punten af en je ziet dat op het blote oog niet. Net zoals je niet weet of iemand extra materiaal heeft gevraagd omdat iets niet goed is gegaan. Dat mag, maar ook daar krijg je strafpunten

voor en ook dat zie je niet op de vloer.”

GEEN KNOEIER

De vraag waarom hij goed is, vindt hij een lastige. “Ik denk omdat ik weet wat ik doe. Ik ben geen knoeier.” Bram heeft er ook een mening over: “Ik zie bij Sam terug dat hij doordacht te werk gaat. Af en toe doet hij bijvoorbeeld een stap terug om te kijken hoe het eruit ziet, want het oog wil ook wat. Dat doet lang niet iedereen. Maar het is net als met mijn generatie: de één vindt het al snel goed en de ander is een pietje-precies en dat zie je ook bij de generatie van Sam.”

Of Sam wint of niet maakt beiden niet uit. Het is het avontuur dat het zo leuk maakt, maar of het commercieel ook wat brengt, is moeilijk te achterhalen. Bram: “Nadat Sam in maart gewonnen had, verkochten we opeens een aantal extra warmtepompen aan oud-leerkrachten van scholen waar Sam zijn opleiding bij had genoten, maar of een titel het bedrijf verder wat brengt is lastig te beantwoorden. Het staat leuk op de bestelauto en op internet en deze geweldige prestaties zijn natuurlijk niet slecht voor je naam, maar de mensen in deze contreien zijn nuchter. De markt is natuurlijk ook veranderd. Vroeger zochten klanten in hun referentiekring een vakman, maar tegenwoordig zoeken ze op internet vaak naar de laagste prijs. Maar het feit blijft dat Sam nu 22 is en hij wel al tweemaal op rij Nederlands kampioen is geworden. Dat verandert niet meer.”

Is werken op afstand de toekomst?

Installateurs die ermee werken zijn lovend

WERKEN OP AFSTAND

Niet iedere installateur kan zich er iets bij voorstellen: werken op afstand. Maar aangezien de werkdruk voor zogeheten HVAC-installateurs (HVAC staat voor heating, ventilation en airconditioning) stijgt, het lastig is om nieuwe mensen te vinden en de focus op duurzaamheid ligt, zijn hier kansen.

Dit blijkt uit een marktrapport van marktonderzoeksbureau USP Marketing Consultancy dat is uitgevoerd door Ralitsa Ruseva. Bij werken op afstand krijgt de installateur toegang tot systemen die met internet zijn verbonden om de prestaties te bewaken, diagnoses uit te voeren, problemen op te lossen en ander onderhoud uit te voeren. Er komen steeds meer mogelijkheden op de markt om op deze wijze te werken, waarbij het geen betoog hoeft dat dit enorm efficiënt is. Elke diagnose die je vanuit je werkplek kunt vaststellen in plaats van dat je ervoor op pad moet, scheelt zeeën van (reis)tijd.

GROTERE INSTALLATIEBUREAUS

In Nederland werken nog niet heel veel installateurs op deze manier en de installateurs die er gebruik van maken, zijn veelal de grotere installatiebureaus. In de zogeheten European Mechanical

Installation Monitor zijn W-installateurs in zes landen hiernaar bevestigd. Gemiddeld werken al vier op de tien installateurs op deze manier, waarbij het Verenigd Koninkrijk het grootste aandeel heeft en Polen en Frankrijk zijn het meest traditioneel. Nederland zit in de middenmoot met rond 3 op de 10.

OVER TE SPREKEN

Maar gelet op de ervaringen vraag je je af waarom niet meer installateurs zich hierin verdiepen of beter nog: in bekwamen. Negen op de tien installateurs die deze werkwijze hebben ontdekt, zijn er namelijk over te spreken. "Als reden noemen veel installateurs het efficiëntie- en tijdsbesparende aspect van werken op afstand. Naast besparing op reistijd noemen installateurs ook het gemak van het op afstand monitoren of troubleshooten van systemen, zo-

VOORDELEN: HET IS EFFICIËNT EN TIJDSBESPAREND

wel voor de installateurs als voor de opdrachtgevers. Bovendien wordt het feit dat installateurs door toegang op afstand sneller kunnen reageren op problemen

Voor de installateur van de toekomst is een tablet onmisbaar.

en deze sneller kunnen oplossen, genoemd als voordeel van werken op afstand", schrijft Ruseva. Er zijn ook negatieve ervaringen, hoewel weinig. Maar omdat de branche hiervan ook – of misschien wel juist – kan leren, is het logisch om de slechte ervaringen te benoemen.

ONBETROUWBAARHEID

"Sommige redenen voor negatieve ervaringen met werken op afstand hadden te maken met onbetrouwbaarheid van sensoren in een systeem, en andere met de complexiteit van de betrokken systemen. Een andere grote ergernis zijn problemen met de internetverbinding.

Hoewel fabrikanten weinig kunnen doen aan slechte internetverbindingen op locaties kunnen ze zich onderscheiden door de zorgen van installateurs weg te nemen en zowel het installeren van als het werken op afstand met slimme producten makkelijker te maken", aldus Ruseva.

'Industrieel bouwen kan niet altijd en overal'

EIB zet vraagtekens bij alle voordelen

INDUSTRIEEL BOUWEN

Het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) heeft zo zijn twijfels bij de voordelen van het zogenoemd industrieel bouwen. "Een belangrijk voordeel van industrieel bouwen is dat het vaak goedkoper is, omdat op de arbeidsinzet (-35%) bij ontwerp en bouw kan worden bespaard. Hiertegenover staan vooral hogere kapitaallasten (+7%). Op de totale kosten (incl. grond) is de totale besparing maximaal 8%."

Industrieel bouwen is de verzamelaar voor alle initiatieven van ondernemers en organisaties om zo veel mogelijk elementen van een woning volgens de mores van prefab in een industrieel te bouwen. Dat dit sneller en efficiënter is, is dan ook niet de discussie, maar de vraag is wel, meent het EIB, of het ook in alle opzichten een goed idee is. Het EIB heeft in elk geval zijn bedenkingen bij de voordelen die door de industriële bouwers worden voorgeschoteld.

ARBEIDSKOSTEN

Ja, het is sneller (er kan een jaar worden gewonnen op de bouwtijd en dat scheelt een slok op een borrel) en ja, het is efficiënter, maar

nee, de winst is niet vele tientallen procenten, zoals weleens wordt voorgespiegeld. "Op de arbeidskosten kan tot 35% worden bespaard, maar daar staan hogere kapitaalkosten van de fabriekshal en machines tegenover. Ook is er geen besparing op grondkosten. Op de totale kosten ontstaat zo een besparing van maximaal 8%."

NIET TOEPASBAAR OP HELFT NIEUWBOUWWONINGEN

Bovendien is het ook lang niet altijd mogelijk om gebruik te maken

van dit concept. "Door technische en financiële beperkingen is industriële woningbouw op de helft van de nieuwbouwwoningen niet toepasbaar. Aanvullende kwalitatieve eisen beperken de toepasbaarheid van industrieel bouwen verder tot ongeveer 15% van de reguliere nieuwbouwwoningen. Voor tijdelijke (verplaatsbare) woningen is industrieel bouwen breder toepasbaar, en worden de mogelijkheden vooral begrensd door het aanbod van geschikte locaties."

Groei aantal installerende zzp'ers door krappe arbeidsmarkt

Het aantal zzp'ers in de installatiebranche blijft groeien. In het tweede kwartaal dit jaar groeide het aantal zelfstandigen met 22 procent ten opzichte van het tweede kwartaal vorig jaar, zo blijkt uit cijfers van de Kamer van Koophandel.

Momenteel telt Nederland 2,3 miljoen 'economisch actieve ondernemingen' zoals de KvK dit omschrijft en in vrijwel alle sectoren stijgt het aantal personen dat voor zichzelf begint. Maar nergens gaat het zo snel als in de installatiesector. Het aantal starters in de elektrotechnische bouwinstallatie nam zelfs toe met 87 procent. De andere installateurs laten eveneens groei zien in het aantal zzp'ers: elektronische bouwinstallatie +49 procent, installatie van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur +22 procent en leggen van elektriciteits- en telecommunicatiekabels +17 procent.

Krapte

Josette Dijkhuizen, ondernemer en bijzonder hoogleraar bij de Tilburg University, laat op de website van de KvK weten dat de krapte op de arbeidsmarkt de groei van het aantal zzp'ers in de

hand werkt. "Er is een grote krapte op de arbeidsmarkt en veel mensen zien mogelijk een kans om genoeg opdrachten te scoren om hun loondienstverband te verruilen voor het ondernemerschap", aldus Dijkhuizen.

Niet alleen Nederlanders

Zij denkt dat het stijgende aantal ondernemers in de bouw te maken heeft met een toename van het aantal zzp'ers dat wordt ingehuurd in de bouw. "Dat zullen waarschijnlijk niet alleen in Nederland geboren vakmensen zijn, maar ook mensen uit Oost-Europese landen die hier aan de slag gaan. Anderzijds zijn er mogelijk veel mensen die door de heersende energiecrisis kansen zien om actief te worden in sectoren die vooroplopen in de klimaattransitie."

Installateurs leggen Geberit PushFit aan in de Leyhoeve.

Er komen alleen maar meer milieu- en nulmissiezones

Je moet nu nadenken over je volgende bestelauto

MILIEUZONE

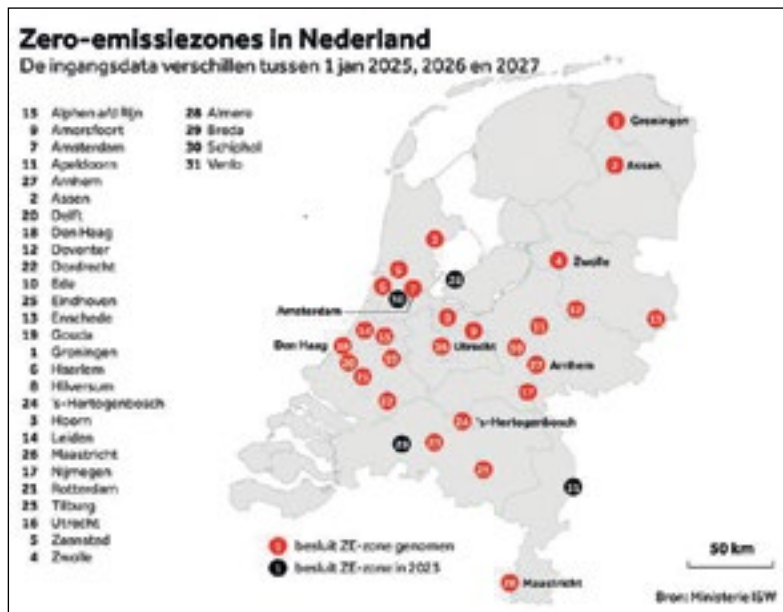
Onlangs verscheen in verschillende media een alarmerend artikel over de milieuzones. Deze hebben nogal wat gevolgen en daarom beantwoorden wij een aantal vragen die voor u relevant zijn. De belangrijkste les is: denk nu alvast na over je volgende bestelauto.

Wat is een milieuzone?

Een milieuzone is een gebied – vaak het centrum – dat je vanaf een zekere datum met een bestelwagen die rijdt op diesel niet meer in mag.

Wat zijn belangrijke data in dit kader?

Sinds 1 januari 2020 gelden voor een milieuzone nieuwe verkeersregels en -borden. Vanaf 1 januari 2022 mogen alleen dieselvrachtauto's met emissieklasse 6 de milieuzone voor vrachtauto's inrijden. En gemeenten kunnen vanaf 1 januari 2025 zogeheten nulmissiezones voor vracht- en bestelauto's invoeren. In deze gemeenten is het gedaan met elke bestelauto die op fossiele brandstof rijdt.

Geldt het verbod alleen voor dieselauto's?

Ja, met een bestelauto op benzine is er geen probleem. Maar ja, daar zijn er niet heel veel van.

Welke gemeenten hebben een milieuzone of willen ermee beginnen?

In totaal zijn er op dit moment 26 gemeenten in ons land die een

milieuzone hanteren, of de datum is vastgesteld wanneer deze ingaat, of ermee bezig zijn. Op het kaartje dat u bij dit artikel ziet, staat het complete overzicht.

Als ik als installateur veel in deze gebieden moet zijn, wat is dan wijsheid voor wat betreft de bestelauto?

Slechts een beperkt aantal gemeenten hanteert vanaf 1 januari 2025 een zero-emissiezone, maar dit is een momentopname. Vaststaat dat er alleen maar gemeenten bij komen en niet één meer vanaf gaat. Wijsheid is derhalve om een elektrische bestelauto aan te schaffen, of een ander elektrisch voertuig met laadmogelijkheden. Een van de vele voorbeelden is een zogeheten Sevic Cargo, die rond 20.000 euro exclusief btw kost (zie beeld bij dit artikel). Maar we geven eerlijk toe dat je daarin niet heel veel kunt meenemen en over de looks zijn we ook niet bijster tevreden.

Je hoort regelmatig dat een elektrische bestelauto eigenlijk onbetaalbaar is, maar is dat wel zo?

De goedkoopste elektrische volwaardige bestelauto is momenteel de Renault Kangoo Z.E. (zie foto), waarvan de goedkoopste uitvoering exclusief btw 28.590,00 euro kost. Deze heeft een accupakket van 33 kWh, hetgeen bij gunstige omstandigheden en

zonder veel gewicht een actieradius geeft van 200 kilometer. Maar trek daar maar met een volle bak gerust de helft van af, zeker in de winter.

Wat zijn momenteel de populairste elektrische bestelauto's?

Op dit moment zijn dat de ID. Buzz Cargo en de e-Crafter, beide van Volkswagen.

Suzuki meest betrouwbaar

Volgens de Consumentenbond is Suzuki momenteel het meest betrouwbare merk, gevolgd door Mitsubishi en Subaru.

De Consumentenbond onderzocht hoeveel pech er het afgelopen jaar is voorgekomen en hoe ernstig de pech was – per automerk en type, bouwjaar en kilometerstand. In het onderzoek van vorig jaar kwam de Volkswagen Polo als beste uit de bus, maar de panelen zijn verschoven. Momenteel is de Mitsubishi ASX met het cijfer 9,3 de meest betrouwbare auto. Maar van alle merken prijkt dus Suzuki op de eerste plaats met een gemiddelde betrouwbaarheid van 8,5. Met name de nieuwere modellen van Suzuki, zoals de Celerio, Swift en Vitara scoren erg goed. Deze krijgen namelijk allemaal een 7,4 of hoger.

De top 10 van de merken wordt verder vervolgd door respectievelijk Toyota, BMW – Honda – Mazda, Kia – Lexus, Hyundai, Seat, Mercedes-Benz en Dacia – Skoda.

Helemaal onderaan de lijst staat de Renault (Grand) Scénic uit bouwjaar 2012-2015. Deze auto scoort in totaal een 1,0. Vorig jaar stond Tesla nog onderaan de lijst van betrouwbare automerken, maar dit automerk is in 2022 om onduidelijke redenen niet meegenomen in het onderzoek.

Of deze ranglijst ertoe doet, is een andere vraag. Uit onderzoek van verzekeraar Allianz blijkt namelijk dat de top 3 meest betrouwbare automerken niet in de top 10 meest verkochte auto's staan. Het meest verkochte automerk in Nederland is Kia, dat op plek 6 staat qua betrouwbaarheid.

Steeds meer automobilisten zonder rijbewijs

Er rijden steeds meer mensen zonder geldig rijbewijs of zonder kentekenbewijs. Volgens de politie past dit in het beeld dat steeds meer mensen de verkeersregels aan hun laars lappen.

De toename blijkt uit een analyse van persbureau ANP, die de cijfers over het aantal verkeersmisdrijven tegen het licht heeft gehouden. Volgens de cijfers blijkt het rijden zonder geldige papieren het snelst te groeien. In de eerste zes maanden werden 6.400 personen aangehouden als gevolg van deze overtreding. De politie verklaart dit fenomeen deels door een verminderde bereidheid om verkeersregels na te leven, maar het heeft er ook mee te maken dat de pakkans niet groot is.

Volgens een politiewoordvoerder is er geen sprake van verhoogde controle-inspanningen. Wel is er een toename in het aantal geregistreerde voertuigen. “De politie

veronderstelt dat de toename van het aantal voertuigen op de weg enerzijds speelt, terwijl tegelijkertijd ook het aantal overtredingen toeneemt”, aldus het ANP. Verkeerspsycholoog en docent aan de politieacademie Matthijs Dicke

stelt dat er geen specifiek onderzoek is naar de exacte oorzaken. “De meest voor de hand liggende gedachte is dat het gezag van autoriteit verandert, en dat mensen meer individualistisch denken”, aldus Dicke tegen het ANP.

NIEUW

■ GEBERIT

GEBERIT FLOWFIT

NOOIT MEER ZWOEGEN EN ZWETEN

**KNOW
HOW
INSTALLED**

Geberit introduceert Geberit FlowFit: het systeem dat zich vloeiend en moeiteloos laat installeren. Ontdek de compleet nieuwe installatie-ervaring, met minder fysieke belasting, minder kans op fouten en zonder vervelende onderbrekingen. Stressvrij installeren direct vanaf de start: dit is de toekomst van installeren. Slim Bekeken!

www.geberit.nl/flowfit